

TA'LIM TIZIMINI BOSHQARISHDA IJTIMOIIY-PEDAGOGIK MEXANIZMLARNING SAMARADORLIGI

Musayeva Dilsora Eshmuratovna

Oriental universiteti Pedagogika yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Mazkur tezisda ta'lim tizimini boshqarishda ijtimoiy-pedagogik mexanizmlarning o'рни, ularning samaradorligini oshirish omillari hamda zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida boshqaruv faoliyatini takomillashtirishda ijtimoiy va pedagogik yondashuvlarning uyg'unligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida samarali boshqaruvni ta'minlovchi asosiy mexanizmlar aniqlanadi va amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, boshqaruv, ijtimoiy-pedagogik mexanizm, samaradorlik, innovatsiya.

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimini samarali boshqarish dolzarb masalalardan biridir. Ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va o'quvchilarning bilim darajasini yuksaltirish ko'p jihatdan boshqaruv tizimining qanchalik samarali tashkil etilganiga bog'liq bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy-pedagogik mexanizmlar ta'lim boshqaruvida muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Ta'lim tizimini boshqarishda ijtimoiy-pedagogik mexanizmlar deganda, ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari — rahbarlar, pedagoglar, o'quvchilar va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik, ta'sir va munosabatlarni tartibga soluvchi usullar va vositalar tushuniladi. Ushbu mexanizmlar ta'lim muassasasining ichki muhitini shakllantirishda, jamoaviy faoliyatni yo'lga qo'yishda va samarali boshqaruvni ta'minlashda asosiy o'rin tutadi.

Birinchidan, **motivatsion mexanizmlar** pedagoglar va o'quvchilarning faoliyatini rag'batlantirish orqali ta'lim sifatini oshirish uchun zamin yaratadi. Rag'batlantirishning moddiy va ma'naviy shakllari uyg'unligi samaradorlikni yuqori darajada kuchaytiradi. Bunda individual yondashuv asosida berilgan rag'batlantirish usullari yanada yuqori natijalarni ta'minlaydi.

Ikkinchidan, **kommunikativ mexanizmlar** ta'lim jarayonida ochiq va samarali muloqotni ta'minlab beradi. Bu esa o'zaro ishonch muhitini yaratib, boshqaruv qarorlarining to'g'ri qabul qilinishiga ko'mak beradi. Shuningdek, muntazam fikr almashinuvi muammolarni tezkor aniqlash va bartaraf etish uchun xizmat qiladi.

Uchinchidan, **pedagogik yondashuvlar** (shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsion metodlar, differensial yondashuv) boshqaruv samaradorligini

oshirishda muhim omillardab biri hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim jarayonining sifat ko'rsatkichlari yuqori darajada yaxshilanadi. Bunda o'quvchilarning individual qobiliyat va ehtiyojlarini hisobga olish ta'lim natijadorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, **ijtimoiy hamkorlik mexanizmlari** — ota-onalar, mahalla va jamoatchilik bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali ta'lim muassasasining ijtimoiy muhitini yanada mustahkamlaydi. Bu esa o'quvchilarning tarbiyasi va rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada ta'lim jarayonida ijtimoiy mas'uliyat va hamjihatlik muhiti shakllanib boradi.

Shuningdek, ta'lim boshqaruvida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ijtimoiy-pedagogik mexanizmlarning samaradorligini yanada oshiradi. Elektron boshqaruv tizimlari orqali monitoring, tahlil va nazorat jarayonlari optimallashtiriladi. Bu esa boshqaruv qarorlarini tezkor va aniq qabul qilish imkoniyatini sezilarli darajada kengaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim tizimini boshqarishda ijtimoiy-pedagogik mexanizmlar muhim ahamiyatga ega. Ularning samarali qo'llanilishi ta'lim sifatini oshirish, pedagogik jarayonni takomillashtirish va boshqaruv tizimini rivojlantirish uchun xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, motivatsiya, samarali kommunikatsiya, innovatsion pedagogik yondashuvlar va ijtimoiy hamkorlikni uyg'unlashtirish ta'lim boshqaruvida yuqori natijalarga erishish imkonini beradi. Shu asosda ta'lim muassasalarida ijtimoiy-pedagogik mexanizmlarni keng joriy etish va ularni doimiy takomillashtirib borish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Ishmuhammedov R., Yuldashev M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.